

zsidóktól elkobzott javak visszaadásának útjában az volt az egyik akadály, hogy az oroszok jogot formáltak az értékekre, mert azokat német katonai egységek vitték magukkal, s így azt hadizsákmánynak tekintették. Az Amerikai Katonai Kormányzat az azonosított vagyontárgyak nagy részét – egyebek közt gépeket, felszereléseket, rádiomot és műtárgyakat – visszaadta Magyarországnak. De ennek nagyon kis része szolgált – vagy tán semmi sem – a náciizmus egyes áldozatainak javát. (Andrew Freeman személyes közlése.) Az amerikai és francia megszállási övezetbe került vagyontárgyakról további részleteket lásd „Jelentés a francia zónában zárlat alatt levő zsidó vagyon történetéről” és „Jelentés az amerikai zónában zárlat alatt levő zsidó vagyon ügyében folytatott tárgyalásokról”, Haifa University, Center for Historical Studies, H3h25-A.M.E. 1/31.

65. 1945. április 30-án van Harten közölte dr. Chaim Poznerral, a genfi Palesztina Hivatal társigazgatójával, hogy az ékszerekből számos eredetileg magyar zsidók tulajdonában volt. Van Harten Keménytől kapott felhatalmazásáról és a van Harten és Pozner közötti levélváltás dokumentumait lásd a Yad Vashem Levéltárban, Pazner-akták.

66. 21/1971/V.25/Korm. sz. rendelet egyes kártalanítási igényeknek a Náciizmus Üldözöttei Országos Érdekvédelmi Szervezete útján történő rendezéséről. *Hatályos jogszabályok gyűjteménye 1945–1971*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1974, 639. o.

67. Jogosult volt az igénylő (vagy örökösei), aki 1971. január 1-jén Magyarországon lakott.

68. A szöveget lásd a *Bundesgesetzblatt*ban (Szövetségi Közlöny), Bonn, 1. 1956:562. skk. o.

69. A törvény több megkötést is tartalmazott, például csak az olyan egészségkárosodást fogadta el anyagilag kiegyenlítőnek, amely képtelenné teszi az igénylőt a megélhetésre (vagy korlátozza az ez irányú képességét). Ezek a megszorítások más hasonlókkal egyetemben már nem szerepeltek a későbbi elfogadott törvényben.

70. Kállay 1956. március 6-án egy hatoldalas esküvel megerősített tanúvallomást írt alá Franz Josef Hoffmann, a New York-i német főkonzul előtt. Az Egyesült Kártérítési Szervezet kérésére a Magyar Zsidók Világszövetsége, egy New York-i központú szervezet helyzetjelentést készített, amelyet eljuttattak a nyugatnémet hatóságokhoz; a jelentés címe: *Gutachten des Weltverbandes der Ungarischen Juden in der Frage ob und inwieweit die Verfolgungsmassnahmen gegen die Juden in Ungarn in den Jahren 1938–1944 von deutscher Seite veranlasst wurden*. New York, 1957, soksz. Lásd továbbá *Judenverfolgung in Ungarn*. United Restitution Organization, Frankfurt am Main, 1959.; *Gutachten des Institutes für Staats- und Rechtswissenschaften der Ungarischen Akademie der Wissenschaften über die Völkerrechtliche Lage Ungarns nach dem 19 März 1944*. Összeállította: Herczegh Géza, A Náciizmus Üldözötteinek Magyarországi Bizottsága, Bp., 1965, soksz.; Géza Herczegh: *Einige Fragen des Völkerrechts hinsichtlich der Entschädigung der Verfolgten des Nazismus in Ungarn*. *Acta Juridica Academiae Scientiarum Hungaricae*, Bp., 9, 3–4. sz., 1967:307–330. o.

71. *Bundesgesetzblatt*, 1, 1965:1315. o.

72. A rabmunkáért fizetett kiegyenlítés összegét orvosi vizsgálat eredménye alapján állapították meg; a vizsgálatot egy New York-i könyvelő, Norbert Wollheim kezdeményezte, aki az I. G. Farbennak végzett rabmunkát a háború alatt, mint bunai (Auschwitz) fogoly. Részleteket lásd Benjamin B. Ferencz: *Less Than Slaves: Jewish*